

Highlights plenair debat Eerste Kamer over Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen

De onderwijswoordvoerders in de Eerste Kamer namen vorige week dinsdag uitgebreid de tijd om over MRNS te debatteren. Verschillende senatoren wezen erop dat we met het loslaten van de richtingeis bij het starten van een nieuwe school volgens hen terugkeren naar de oorspronkelijke bedoeling van Artikel 23 van de Grondwet. De meesten uitten dezelfde zorg over het wetsvoorstel: gaat dat niet bijdragen aan (voornamelijk sociaaleconomische) segregatie? GroenLinks-senator Ganzevoort vroeg de minister om meer maatregelen om dit te voorkomen. Minister Slob benadrukte dat onderwijs niet de primaire veroorzaker van segregatie is. Vooral de keuzes die gemeenten in het volkshuisvestingsbeleid maken zijn bepalend. Daarnaast spelen de keuzevrijheid van ouders (daar wil het kabinet niet aan tornen) en het toelatingsbeleid van de scholen een rol. Met betrekking tot het laatste refereerde Slob aan lopend onderzoek dat binnenkort klaar is. Hij verwacht dat minder dan 5% van de scholen een actief toelatingsbeleid voert. Richting Ganzevoort zegde hij toe dat hij ervoor wil zorgen dat er op gemeentelijk niveau een echte integrale beleidsagenda komt met duidelijke doelen rond segregatie en een periodieke monitoring. Daarbij betreft hij de uitkomsten van het onderzoek naar het functioneren van de Lokale Educatieve Agenda dat de Inspectie aan het afronden is.

Mw Sent (PvdA) was uitgesproken kritisch, maar verschillende collega's en de minister herinnerende haar eraan dat de wet eindelijk tegemoet komt aan de wens van haar partijgenoot De Cloe en dat het oorspronkelijke wetsvoorstel werd ingediend door het vorige kabinet waarvan haar partij deel uitmaakte. De minister wees mevrouw Sent er ook herhaaldelijk op dat de wet weliswaar wellicht nog niet perfect is, maar wel oplossingen biedt voor problemen die ook voor de PvdA belangrijk zijn. Tot nu toe waren er nog helemaal geen oplossingen.

SP-er Van Apeldoorn vroeg welk probleem MRNS eigenlijk oplost. Wat hem betreft in ieder geval niet de echte problemen, zoals werkdruk en lerarentekort. FvD-senator Nanninga had een antwoord op Van Apeldoorn's vraag: de wet is de oplossing voor een niet bestaand probleem. Sterker, zij vreesde net als de SP nieuwe problemen door MRNS.

Meerdere sprekers stonden stil bij de eisen die de wet via de kwaliteitstoets voorafgaand aan het bekostigingsbesluit stelt aan het toekomstige burgerschapsonderwijs. De invalshoek was daarbij verschillend, zo betoogde Doornhof (CDA) dat de inspectie terughoudend moet zijn met betrekking tot de precieze invulling van het burgerschapsonderwijs, Schalk (SGP) stelde dat bij de kwaliteitstoets geldt dat papier geduldig is en Van Kesteren (PVV) vond dat er in de wet de inhoudelijke kaders rond burgerschap onderbelicht zijn.

D66 en SP namen de gelegenheid te baat om kritische noten te kraken over artikel 23. Van Apeldoorn koppelde de vrijheid van onderwijs rechtstreeks aan segregatie en kansenongelijkheid (een koppeling die vanuit de SP vaker ten onrechte wordt gemaakt) en Pijlman (D66) wilde praten over de modernisering van artikel 23. Beiden toonden zich in lijn met partijgenoten voorstander van de acceptatieplicht.

Zowel Schalk als mw Bikker (CU) besteedden in hun bijdrage aandacht aan een door Verus ingebracht punt. Schalk vroeg naar de status van de gemeentelijke zienswijze. Deze is door een amendement vanuit de Tweede Kamer aan MRNS toegevoegd. De tekst van het amendement wekt de indruk dat de gemeente zich kan uitspreken over allerlei deugdelijkheidseisen waaraan een startende school moet voldoen, terwijl dat geen gemeentelijke taak is maar een taak van de Inspectie. De bewindsman gaf aan dat een gemeente niet bepaalt of een school er wel of niet komt. Wel kan de Inspectie de zienswijze betrekken bij de toetsing van de deugdelijkheidseisen

en het gesprek dat zij voert met initiatiefnemers. De zienswijze komt ook op het bureau van de minister te liggen en die kan het meewegen bij zijn beslissing, aldus Slob. Hij heeft daarbij niet veel ruimte en net als nu is er bij een negatief besluit een rechtsgang mogelijk. Eerder in het debat bevestigde de minister al dat de Inspectie en niet de gemeente het onderwijs toetst aan de kerndoelen.

Bikker wees op de ogenschijnlijk vreemde figuur in de wet, ook geïntroduceerd door een amendement, dat onvoldoende scorende scholen niet, maar zeer zwakke vo-scholen wèl een nevenvestiging mogen starten, als zij succesvol in verweer komen tegen dat oordeel. Tegen het oordeel onvoldoende is dat verweer niet mogelijk. Volgens minister Slob klopt dat niet. Volgens hem is het oordeel onvoldoende een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. En daartegen staat bezwaar en beroep open.

Aan het eind van het debat gaven senatoren Sent en Van Apeldoorn expliciet aan dat zij tegen het wetsvoorstel zouden gaan stemmen. Ook Van Kesteren en Nanninga wekten sterk deze indruk. Wanneer de overige partijen die deelnamen aan het debat het wetsvoorstel steunen en daar leek er wel op, wordt Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen op 19 mei 2020 met een ruime meerderheid aangenomen.